

Evidence oprávněných osob – zařízení k nakládání s autovraky

| Ing. Lucie Česneková, Ing. Markéta Sequensová
CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Z důvodu zajištění požadované míry opětovného použití, využití a materiálového využití a následně ekologické likvidace v souladu s požadavky legislativy ČR a EU je autovraky možné předat pouze osobám oprávněným k jejich převzetí. Na osoby oprávněné k nakládání s autovraky se vztahují specifické požadavky a z tohoto důvodu je jim věnován následující příspěvek ze série Evidence v kostce.

Naším cílem není nahrazovat výklady legislativy a závazné pokyny Ministerstva životního prostředí, ale chceme upozornit na nejdůležitější povinnosti a úskalí, se kterými se oprávněné osoby setkávají a na které se nás často dotazují.

Autovraky a nakládání s nimi ve smyslu zákona o odpadech

Autovrakem se rozumí každé úplně nebo neúplně motorové vozidlo, které bylo určeno k provozu na pozemních komunikacích pro přepravu osob, zvířat nebo věcí a stalo se odpadem. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění (zákon) rozlišuje dále tzv. **vybrané autovraky**, což jsou vozidla kategorie M1, N1 nebo tříkolová motorová vozidla, která splňují definici odpadu.

Každý, kdo se zbavuje autovraku, je podle § 37 odst. 1 zákona povinen jej předat pouze osobám, které jsou provozovateli zařízení ke sběru, výkupu, zpracování, využívání nebo odstraňování autovraků (**zařízení k nakládání s autovraky**).

Tato zařízení jsou povolována podle § 14 odst. 1 zákona a jejich provoz je

možný pouze na základě rozhodnutí krajského úřadu (KÚ) nebo na základě integrovaného povolení ve smyslu zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a o omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů, v platném znění.

Na oprávněné osoby nakládající s autovraky se vztahují všechny obecné povinnosti stanovené zákonem (více informací lze nalézt v článku, který vyšel v Odpadovém fóru 03/2019) a také další vybrané povinnosti související se specifickými pravidly, která jsou nastavena pro nakládání s tímto druhem odpadu. Problematika autovraků je řešena v díle 7 zákona a další náležitosti jsou uvedeny ve vyhlášce č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky ve znění pozdějších předpisů (vyhláška).

Dle § 37b zákona se povolení k provozování zařízení ke sběru a výkupu autovraků vztahuje pouze na převzetí autovraku, jeho částí nebo použitých částí vyjmutých při opravách vozidel a na jejich následné předání do zařízení ke zpracování autovraků. V zařízení tohoto typu nesmí být s autovraky nijak nakládáno.

Zpracovatelem autovraku (podle § 37c) je právnická nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání, která nakládá s autovrakem za účelem odstranění

jeho nebezpečných složek (provádí demontáž, rozřezání, drcení (šředrování), přípravu na odstranění nebo využití odpadu z drcení či další operace potřebné pro využití nebo odstranění autovraku a jeho částí). Současně má oprávnění ke sběru autovraků.

Každému zařízení pro nakládání s odpady (zařízení) je krajským úřadem přidělen identifikátor v podobě tzv. **identifikačního čísla zařízení (IČZ)**. Podle § 24a odst. 7 vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady), se samostatně IČZ přiděluje pro sběr a výkup odpadů kromě autovraků a samostatně pro sběr a výkup a nakládání s autovraky. Za tato zařízení poté provozovatel vede odděleně průběžnou evidenci a podává roční hlášení o produkci a nakládání s odpady podle příslušných prováděcích předpisů.

Vybrané údaje o zařízeních (např. identifikace provozovatele, adresa zařízení, IČZ, povolené odpady, katalogizace zařízení aj.) jsou krajskými úřady zadávány do Registru zařízení a spisů (Registr), který je veřejně dostupný na adrese <https://isoh.mzp.cz/RegistrZarizeni/Main/Vyhledat>. Každá oprávněná osoba je povinna **kontrolovat správnost těchto údajů** a v případě neshody nebo prodlevy v za-

dání zařízení do Registru kontaktovat příslušný KÚ ohledně nápravy. O Registru zařízení a spisů vyšel samostatný článek v Odpadovém fóru 05/2018.

Provozovatelé zařízení k nakládání s autovraky jsou podle § 37b odst. 1 písm. h) a § 37c odst. 1 písm. j) zákona povinni zapojit se do informačního systému sledování toků vybraných autovraků (Modul Autovraky Informačního systému odpadového hospodářství – MA ISOH, obrázek).

Po schválení provozu zařízení k nakládání s autovraky a jeho zanesení do Registru ze strany KÚ si provozovatel musí zažádat na pobočce Czech POINT o přístupové údaje do **MA ISOH** (uživatelské jméno a jednorázové heslo, které si po prvním přihlášení změní na trvalé). Přístup do systému mu umožňuje kontinuálně ohlašovat Ministerstvu životního prostředí (MŽP) požadované údaje o přijatých autovracích a vydávat vlastníkově nebo osobě s plnou mocí k odevzdání autovraku „Potvrzení o převzetí autovraku do zařízení ke sběru autovraků“. Toto potvrzení je poté příslušným odborem dopravy po vlastníkově nebo osobě s plnou mocí vyžadováno jako podmínka pro vyřazení vozidla z registru motorových vozidel (RMV). Více informací o fungování systému MA ISOH naleznete také v samostatném článku v Odpadovém fóru 03/2019.

Evidenční a ohlašovací povinnosti provozovatelů zařízení k nakládání s autovraky

- Provozovatelé zařízení k nakládání s autovraky jsou dle § 39 odst. 3 zákona **povinni zaslat údaje o provozu zařízení** krajskému úřadu příslušnému podle místa zařízení, a to do **15 dnů** od zahájení, ukončení, přerušení nebo obnovení provozu zařízení, včetně zahájení provozu podle změny souhlasu s provozem zařízení. Tyto údaje jsou zaslány na příloze č. 22 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady (*Hlášení údajů o zařízení ke sběru a výkupu, využívání a odstraňování odpadů, zařízení podle § 14 odst. 2 zákona a malých zařízení podle § 33b odst. 1 zákona*). Provozovatelé mobilních zařízení k nakládání s autovraky zasílají tyto údaje krajskému úřadu podle sídla nebo bydliště provozovatele zařízení. K ohlašování

dochází prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) pomocí formuláře F_ODP_ZARIZENI. Specifickým případům evidence mobilních zařízení se budeme věnovat v příštím čísle Odpadového fóra.

- **Roční ohlašovací povinnost** vzniká oprávněným osobám nakládajícím s autovraky v případě, kdy v kalendářním roce **v zařízení nakládají s odpadem. Roční hlášení o sběru a zpracování autovraků, jejich částí, o produkci a nakládání s odpady za rok** (dále jen roční hlášení) se podává do 15. února následujícího roku na příloze č. 4 vyhlášky (formulář **F_ODP_PROD_AV**). V případě stacionárního zařízení se hlášení podává obci s rozšířenou působností (ORP) místně příslušné adrese zařízení. Za mobilní zařízení pro sběr autovraků se ohlašování provádí ORP místně příslušné podle adresy sídla provozovatele. U mobilního zařízení pro zpracování autovraků se hlášení zasílá ORP, na jejímž území byly autovraky zpracovány (v případě činnosti mobilního zařízení na území více ORP je nutné zaslat každé ORP hlášení zvlášť).
- Pokud provozovatel zařízení k nakládání s autovraky provozuje i jinou činnost, při které vznikají odpady, je povinen zasílat zvlášť (tzn. odděleně od zařízení pro nakládání s autovraky) roční hlášení i za provozovnu či činnost, kde odpad vzniká, a to bez ohledu na překročení hmotnostního limitu platného pro vznik ohlašovací povinnosti u původců. Hlášení za takové provozovny či činnosti (nesouvisející se zařízením k nakládání s autovraky) se podávají na příloze č. 20 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady (**formulář F_ODP_PROD**).
- Provozovatel zařízení ke sběru či zpracování autovraků eviduje **první převzetí autovraku** od majitele (nebo osoby majitelem pověřenou plnou mocí – tzv. předávajícího) pod katalogovým číslem 16 01 04 (kategorie odpadu N, nebezpečný odpad) a kódem nakládání BN30 bez ohledu na to, zda je předávajícím občan, obec, právnická osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání. Předávajícímu je vydáno **potvrzení o převzetí autovraku** do zařízení ke sběru autovraků podle přílohy č. 3 vyhlášky.
- Odpadem se autovrak stává až v okamžiku prvního převzetí do zařízení

k nakládání s autovraky. **Předávající** (obec, právnická osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání) ve své evidenci o produkci a nakládání s odpady **vznik odpadu typu autovrak nevede** a ani **neviduje** jeho předání oprávněné osobě dle zákona. Pro případnou kontrolu ze strany kontrolních orgánů je nutné uschovat potvrzení o převzetí autovraku, tedy protokol o ekologickém odstranění vozidla. Stejně tak předávajícímu nevzniká povinnost elektronicky ohlásit přepravu nebezpečného odpadu prostřednictvím Systému evidence přepravy nebezpečných odpadů (SEPNO). Více informací naleznete v *Metodickém návodu odboru odpadů MŽP k vedení evidence a ohlašování produkce a nakládání s odpady a k plnění povinnosti ohlašování přepravy nebezpečných odpadů podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady a vyhlášky č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky, ve znění pozdějších předpisů, u právnické osoby nebo fyzické osoby oprávněné k podnikání, která se zbavuje silničního vozidla s ukončenou životností nebo dopravního prostředku pocházejícího z různých druhů dopravy* (dostupné na https://www.mzp.cz/cz/autovraky_dopravniprostredky).

- Dle § 37b odst. 1 písm. c) zákona má provozovatel zařízení ke sběru autovraků povinnost bezúplatně převzít vybraný autovrak, pokud obsahuje podstatné části a neobsahuje odpad nemající původ ve vybraném vozidle. Dále je zde stanoveno, že provozovatel zařízení ke sběru autovraků je povinen při převzetí autovraku bezúplatně vystavit potvrzení o převzetí, jestliže byla odevzdána alespoň karosérie s označením identifikačního čísla VIN a motor s označením identifikačního čísla, pokud bylo uvedeno v osvědčení o registraci vozidla. Co dělat v případě, kdy chce předávající odevzdat autovrak, který neobsahuje některou z jeho částí je popsáno ve *Stanovisku odboru odpadů k přijímání vybraných autovraků a vydávání potvrzení o jejich převzetí dle § 37b odst. 1 písm. c) a d) zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech* (dostupné na https://www.mzp.cz/cz/prijimani_autovraku_vydavani_potvrzeni).
- Další upřesňující informace k problematice autovraků a oprávněných osob

provozujících zařízení k nakládání s autovraků je možné nalézt na webových stránkách MŽP, v sekci Odpadové hospodářství – Zpětný odběr výrobků – Autovraků.

Vyplňování ročního hlášení

Podrobné informace k vyplňování ročního hlášení o sběru a zpracování autovraků, jejich částí, o produkci a nakládání s odpady naleznete ve **Stručné příručce k evidenci odpadů vzniklých ze zpracování vybraných autovraků** Ministerstva životního prostředí (dostupné na: https://www.mzp.cz/cz/nova_eviden-ce_odpadu_prirucka_2016). Podrobněji uvádíme vybrané evidenční náležitosti, ve kterých ohlašovatelé často chybují nebo se nás na ně často dotazují:

- Na List č. 2 (*Hlášení o sběru a zpracování vybraných autovraků, samostatně převzatých částí vybraných autovraků a odpadů vzniklých z vybraných autovraků za rok*) se vyplňují pouze informace o převzetí **vybraných autovraků** (kategorie M1 a N1, tedy vozidla s nejvyšší přípustnou hmotností do 3,5 tuny) a **odpady vzniklé z těchto autovraků**.

Uvádí se nejen první převzetí autovraků (katalogové číslo 16 01 04, kód BN30), ale i převzetí autovraků již částečně demontovaných a převzatých od jiné oprávněné osoby kódem nakládání B00 (pokud byl autovrak zbaven kapalin a jiných nebezpečných částí, eviduje se pod katalogovým číslem 16 01 06, kategorie odpadu O, ostatní). **Zpracování autovraků** se eviduje pod kódem nakládání N9 (demontáž autovraků), po kterém musí následovat výčet odpadů, které vznikly (A00) zpracováním autovraků. Odpady vzniklé zpracováním autovraků se přednostně zařazují pod katalogová čísla podskupiny 16 01 vyhlášky č. 93/2016 Sb., o Katalogu odpadů (Katalog odpadů), ve specifických případech je třeba postupovat podle doporučení MŽP a odpad zařadit dle seznamu povolených odpadů, které mohou vznikat při zpracování autovraků (např. některé odpady mohou být zařazeny do skupiny 19, odpadní oleje a pohonné hmoty se zařazují do podskupin 13 02 a 13 07 apod.).

V případě, že je zařízení zpracovatele autovraků zároveň **místem zpětného odběru výrobce baterií a aku-**

mulátorů či povinné osoby v oblasti zpětného odběru **pneumatik**, poté provozovatel na listu č. 2 neuvádí baterie, akumulátory (katalogové čísla 16 06 xx) a pneumatiky (katalogové číslo 16 01 03), které by vznikly pod kódem A00 po zpracování autovraků. Zpětně odebraný výrobek se stává odpadem až v okamžiku předání oprávněnému zpracovatelskému zařízení. V tomto případě si zpracovatel autovraků (místo zpětného odběru) nechá vystavit doklad o předání výrobků v rámci zpětného odběru od zřizovatele místa zpětného odběru.

- Na List č. 3 (*Hlášení o sběru a zpracování jiných než vybraných autovraků, jejich částí včetně hlášení o produkci a nakládání s odpady za rok*) se vyplňují pouze informace o převzetí **jiných než vybraných autovraků** (tzv. ostatních autovraků, např. nákladních automobilů s hmotností vyšší než 3,5 tuny, autobusů, motorek apod.) a o **odpadech vzniklých z těchto autovraků**. Dále se na list č. 3 vyplňují informace o nakládání s dalšími odpady, které vznikly při činnosti tohoto zařízení (např. komunální odpady, znečištěné textilie apod.). Na list č. 3 se **neuvádějí** informace o vybraných autovracích, ani odpady vzniklé jejich zpracováním.

- List č. 4 (*Způsob nakládání s materiály a odpady, které vznikly z vybraných autovraků (kategorie vozidla M1, N1 a tříkolová motorová vozidla) a plnění cílů opětovného použití, využití a recyklace*) vyplňují všichni, kdo v daném roce provedli první převzetí vybraného autovraků (pod kódem způsobu nakládání BN30) do zařízení ke sběru a zpracování autovraků, tedy ti, kdo v daném roce evidovali autovraků v systému MA ISOH. Provozovatelé zařízení zde uvádějí, jak s autovraků nakládali ve vztahu ke stanoveným cílům. Autovraků je možné dále předávat pouze do zařízení, které tyto cíle splňuje. Cíle se neprokazují u jednotlivých autovraků, ale pro celkové množství autovraků zpracovaných za celý kalendářní rok.

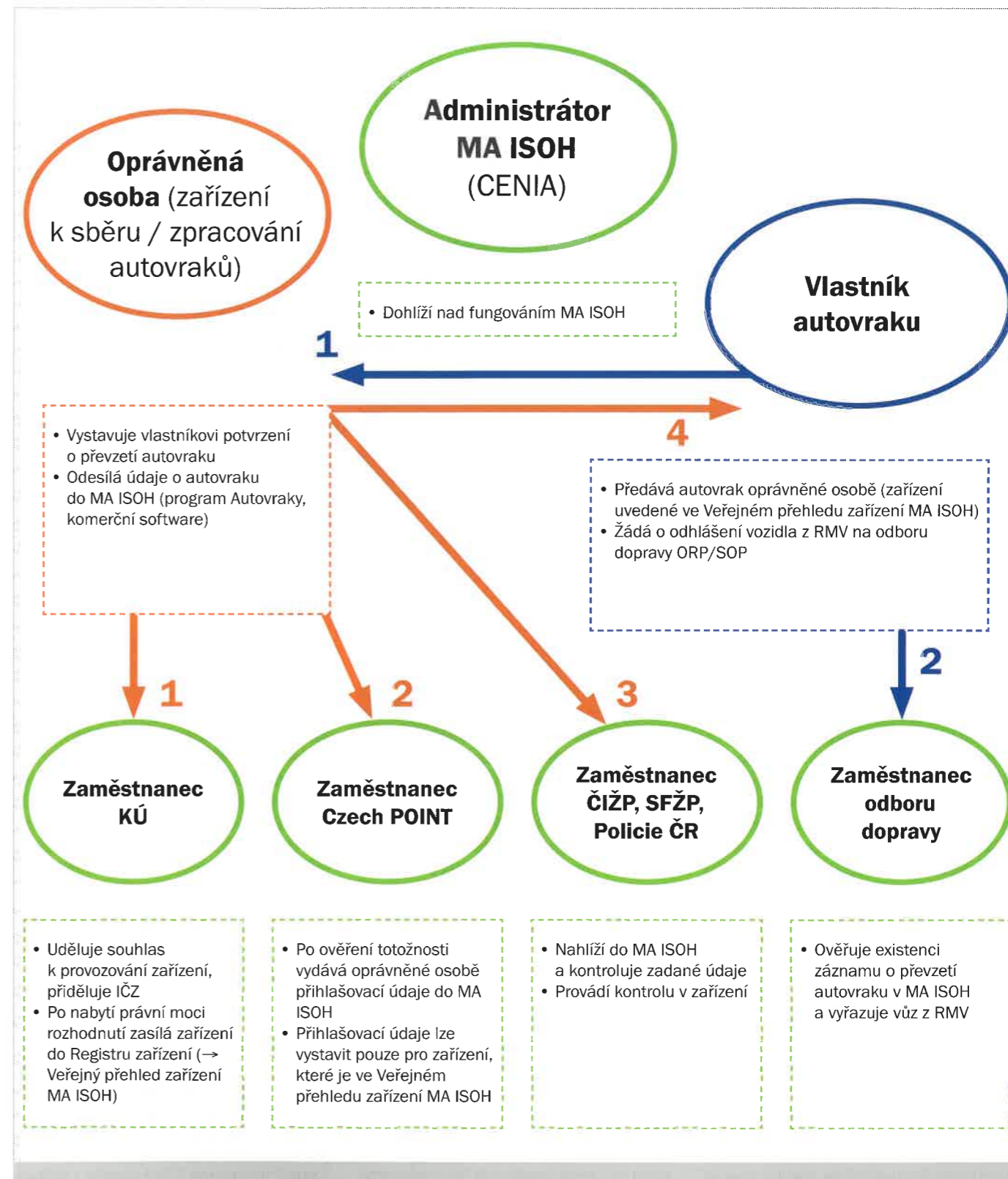
Provozovatelé zařízení ke sběru a zpracování autovraků jsou dle § 37 odst. 7 zákona povinni nakládat s vybranými autovraků a jejich částmi tak, aby bylo dosaženo **opětovného použití a využití nejméně v 95% míře a opětovného použití a materiálového využití nejméně v 85% míře**

průměrné hmotnosti všech vybraných vozidel převzatých za kalendářní rok. Výše zmíněná *Stručná příručka k evidenci odpadů vzniklých ze zpracování vybraných autovraků* obsahuje i popis modelové situace s příkladem vyplňování ročního hlášení a speciálně listu č. 4.

- List č. 5 (*Materiál získaný z drčení autovraků*) vyplňují pouze provozovatelé tzv. šrédrů, tedy zařízení, v nichž jsou autovraků drceny.

Nejčastější chyby v evidenci oprávněných osob

- Jednotky.** Množství odpadů se ve všech hlášeních podávaných podle zákona uvádějí v tunách.
- Chybně povolené zařízení ze strany krajského úřadu.** Krajský úřad by měl samostatně povolit zařízení ke sběru a výkupu odpadů kromě autovraků a samostatně povolit zařízení ke sběru a výkupu autovraků, případně zařízení pro nakládání s autovraků. Každé z těchto zařízení musí mít přidělené samostatné IČZ, provozovatel vede oddělenou evidenci a podává hlášení na specifických přílohách souvisejících prováděcích předpisů. V případě chybného povolení je nutné se obrátit na příslušný krajský úřad.
- Chybně používání kódů nakládání.** Nesprávné používání kódů nakládání, které neodpovídají reálnému nakládání s odpady v povoleném zařízení nebo jejichž použití neumožňuje provozní řád ani rozsah povolení. Demontáž autovraků se eviduje pod kódem nakládání N9, nikoliv např. R12.
- Chybí údaje o odpadech vzniklých ze zpracování autovraků.** V hlášení musí být uvedeny všechny odpady, které vznikly (A00) zpracováním autovraků (N9). Na list č. 2 se uvádějí odpady vzniklé ze zpracování vybraných autovraků. Na list č. 3 se uvádějí odpady vzniklé ze zpracování jiných než vybraných (ostatních) autovraků.
- Chybné ohlašování odpadů vzniklých z vybraných autovraků na listu č. 3.** Na list č. 3 patří **pouze** odpady vzniklé z demontáže jiných než vybraných autovraků, ostatní autovraků a jiné odpady, které při fungování zařízení vznikly (např. papír, směsný komunální odpad, plasty aj.).
- Nulové nebo chybně vyplněné hodnoty na listu č. 4.** Nesprávně vyplněné

Obrázek: Schéma fungování MA ISOH

hodnoty nebo jejich nezjištění od následně oprávněné osoby, které přijala vzniklé odpady ze zpracování autovraků, jak bylo s materiály (odpady) následně nakládáno, vedou k chybným výpočtům v řádcích 14 a 15 (o plnění cílů opětovného použití, využití a recyklace).

V případě dotazů týkajících se evidence či práce s ISPOP je možné celoročně využít písemnou podporu EnviHELP (<https://helpdesk.cenia.cz>). Na webu ISPOP jsou dále k dispozici podrobné manuály pro podání hlášení prostřednictvím PDF formulářů. V příštím čísle Odpadového fóra se

v rámci série Evidence v kostce budeme věnovat **evidenci mobilních zařízení**. □

Poznámka: Všechny použité zdroje jsou v celém rozsahu citovány v textu článku.